

Tenner&helse

MEDLEMSBLAD FOR FORBUNDET TENNER OG HELSE

24. Årgang – nr. 4 desember 2018

Om overskudd,
ro og helse

Side 4

Avgiftnings-
konferanse i Athen

Side 7

«Den usynlige
regnbuen»

Side 8

«Om jeg har et ønske for dagen i dag, er det at vi tar mer hensyn til miljøet både i og utenfor oss selv», skriver Dale Ann Huxtable i artikkelen «Om overskudd, ro og helse», som du kan lese på side 4 i denne utgaven av Tenner & helse. Det henger sammen; både miljøet utenfor oss og miljøet inne i oss er av fundamental betydning for at vi skal opprettholde god helse. «Med helhetlig fokus på helse», er et av våre «valgsspråk». Det innebærer at vi, ved siden av å være opptatt av vår personlige helse, også må se helheten utenfor oss selv. Å ha et åpent sinn er viktig i denne sammenhengen. Det finnes fortsatt mye vi ikke forstår, og noe vi foreløpig bare så vidt får et glimt av.

El-overfølsomhet er en bit i dette bildet. Hvor mange vil kjenne dette på kroppen etter hvert som stråle-forurensningen blir stadig mer omfattende? Hvilke konsekvenser vil det få på lengre sikt? Boken «Den usynlige regnbuen» foreligger nå i norsk oversettelse. Du kan lese mer om den på side 8. Dette er en bok alle bør lese.

Vi står foran mange og store utfordringer, og vi trenger inspirasjon for at vi ikke skal miste troen på at det nytter. Kanskje kan vi bruke adventstiden til akkurat det - inspirasjon og ettertanke.

Jeg ønsker dere en fortsatt fredelig adventstid og en GOD JUL

Redaktør

Toril Sonja Gravdal

Året 2018 er snart historie, et år med rimelig stor aktivitet i FTH. En takk til FTH sine sentralstyretsmedlemmer som har bidratt med betjening av diverse informasjonsstands, profilering- og likepersonsarbeid.

I løpet av de siste årene har vi ved flere anledninger bedt dere sende oss fødselsår til registrering i medlemsregisteret, et krav fra myndighetene. Nå nærmer vi oss snart en avslutning, men mangler fortsatt fødselsår på noen av dere.

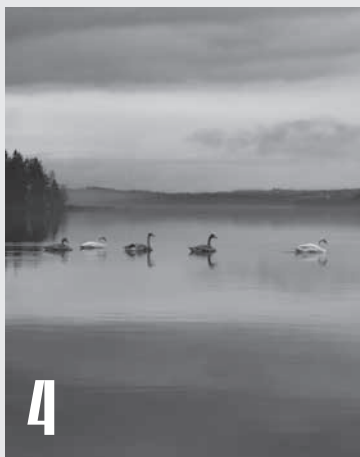
Tre aktive tillitsvalgte i FTH har sovnet inn dette året. Sentralstyremedlem og lokallagsleder i FTH Hordaland, Kåre Solberg var den jeg hadde et nært samarbeid med. Kjenner på savnet etter våre ukentlige treff og gode samtaler som plutselig ikke var der lenger.

Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland har gjennomført et forskningsprosjekt om tannhelsetilbudet til pasienter som mottar hjemmesykepleie. Et av funnene er at det fremdeles er et underforbruk for denne pasientgruppen. Forbundet Tenner og Helse har medvirket og fulgt prosjektet over en 3 års periode. Mer om dette på side 26.

Forbundet Tenner og Helse er tilknyttet Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, FFO. FFO er en paraplyorganisasjon som i år har vokst til 84 medlemsorganisasjoner, på Representantskapsmøte i november ble to nye pasientorganisasjoner medlemmer i FFO.

Målet med FFO-samarbeidet er å fremme felles politisk opptreden slik at vi sammen står sterkere i våre ønsker og krav i møte med de som fatter beslutninger, det være seg forvaltningen, politiske organer eller i styrer og råd der FFO er representert.

I tillegg til det politiske arbeidet tilrettelegger FFO en rekke møteplasser og arenaer der våre organisasjoner kan samtale og samarbeide om felles interesseområder. Strategien til FFO har seks områder FFO skal jobbe spesielt med de kommende årene.

- S 4 Om overskudd, ro og helse
- S 7 Avgiftningskonferanse i Athen
- S 8 «Den usynlige regnbuen»
- S 10 Kommer 5Gs helse- og miljøproblemer til Kongsberg?
- S 13 Eldre og tannhelse
- S 14 Pillen som avgifter deg fra kvikksølv
- S 16 Den lange vegen frå vitskap til miljølovverk
- S 18 Bruk av kjeglestråle
- S 20 Daniel Eini - idealist og produktutvikler
- S 22 Smerte, demens, kreft og aluminium
- S 26 Underforbruk av offentlige tannhelsetjenester
- S 28 Det vonde skal du skrive i snø

Disse er:

- Politikutforming og politisk påvirkning
- Brukermedvirkning
- Møteplasser - arenaer for samhandling
- Organisasjon, styring og ledelse
- Kommunikasjon og medier
- Kunnskap og service

Politisk påvirkning er noe av det absolutt viktigste FFO driver med, og må derfor helt klart satses enda mer på i fremtiden. Brukermedvirkning er også et viktig felt der etterspørselen øker, og FFO ser etter en ny måte å jobbe på. FFO ansatte Andreas Habberstad i stilling som prosjektleder for å utvikle brukermedvirkningsarbeidet.

Organisasjonene som er tilsluttet FFO betaler i dag medlemskontingent til FFO nasjonalt og til FFO Fylke, fra 2020 bli medlemskontingenten fra organisasjonene i sin helhet innbetalt til FFO nasjonalt, som fordeler medlemskontingenten til sine fylkesledd.

Dere finne mye informasjon på FFO sin hjemmeside, www.ffe.no

Ønsker dere alle en trivelig førjulstid, God jul og Godt nytt år.

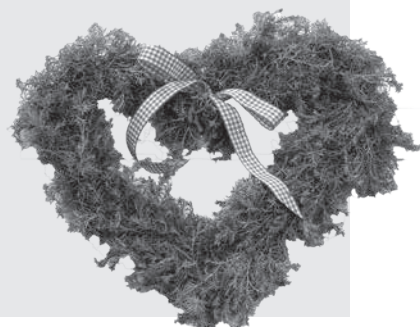
Vennlig hilsen
Dag Einar Liland
Leder FTH

Så tenner vi ett lys i kveld, vi tenner det for glede.
Det står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi ett lys i kveld, vi tenner det for glede

Så tenner vi to lys i kveld, to lys for håp og glede
De står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi to lys i kveld, to lys for håp og glede

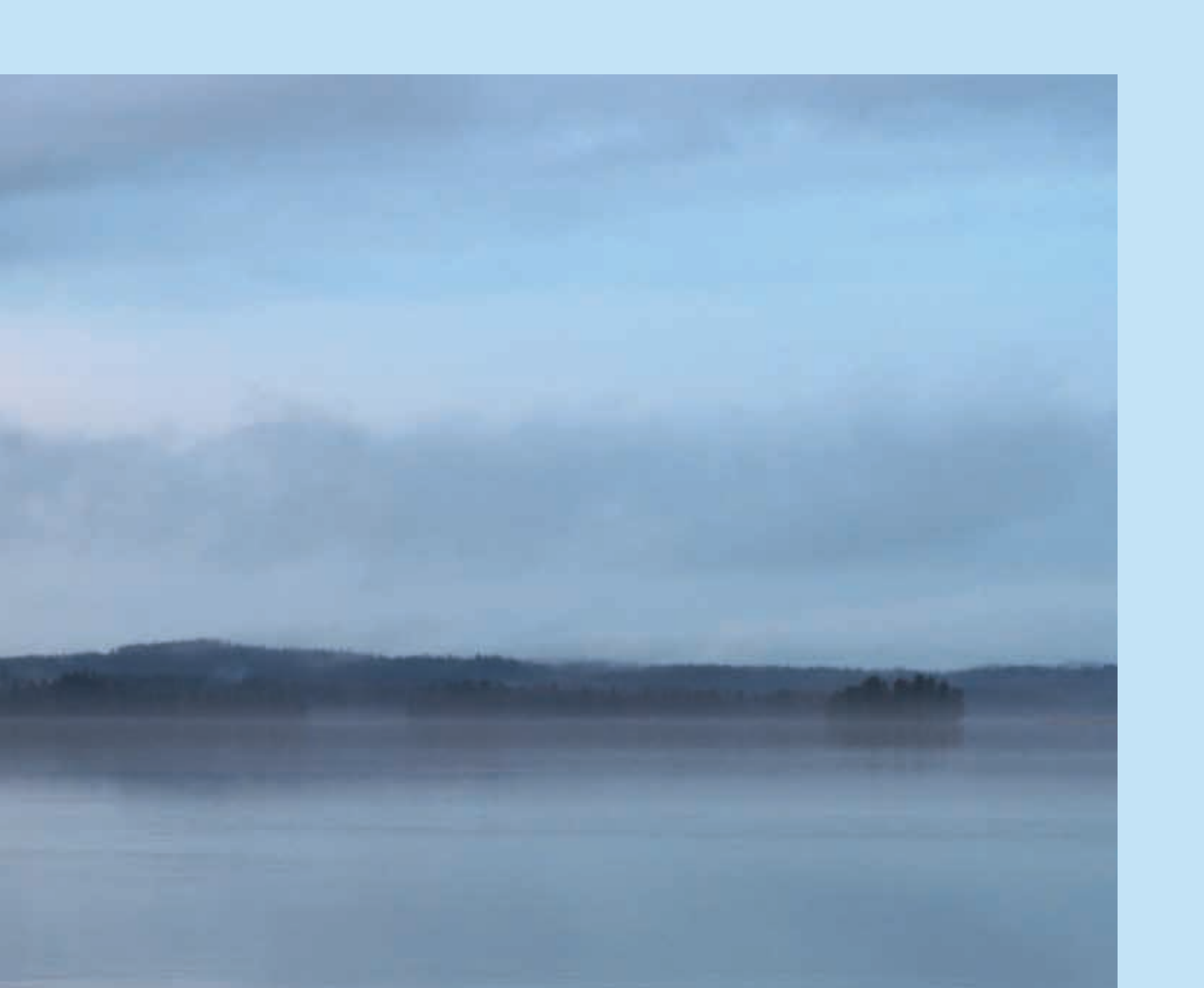
Så tenner vi tre lys i kveld, for lengsel, håp og glede
De står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi tre lys i kveld for lengsel, håp og glede

Vi tenner fire lys i kveld og lar dem brenne ned
For lengsel, glede, håp og fred, men mest allikevel for fred
på denne lille jord, hvor menneskene bor

OM OVERSKUDD, ro og helse

**Av Dale Ann Huxtable, Ingeniør og
Klinikkeier av Dales Naturlige Helse**

Det er få av oss som opplever at vi har nok overskudd, kjenner oss rolig og avbalansert meste parten av tiden, har tilnærmet ingen smerter i kroppen og opplever en vedvarende god og sterk helse.

Vi nøyer oss med at det er alder som er hovedårsaken. Vi finner oss i å leve et liv med en redusert evne til å bidra med det vi vil og med det vi brenner for.

Men hva med de helt unge eller de som er kun 40 år som er så slitne og dårlig at livet går stille forbi?

I mitt liv som et utmattet menneske etterfulgt av et liv som naturterapeut, ser jeg at det er en sammenheng mellom belastninger på kroppen og det at vi er utmattet og i smerte. Jeg ser også at der er veier ut av det.

Men det kreves mot. Det kreves en vilje til å utforske nye veier. Veier uten bivirkningsladete medisiner, kjemikalier og giftstoffer. Nye veier med en tarmflora som er velfungerende og intakt og med et sinn som er trenet i å la kroppen hvile.

Nye veier hvor helsen og miljøet betraktes som ett. Fordi - hva vi putter i og på kroppen påvirker naturens miljø, og hva vi putter i naturens miljø påvirker kroppen vår. De er ikke adskilte, men ett. Begge må behandles med respekt og omhu.

Det vil si at det er nødvendig med en opprydding på flere fronter for å lede kroppen over på et sterkt og velfungerende nytt spor. En opprydding av forhold som tilsynelatende fører til stoffskifte problemer, diabetes og kreft i uventet høye tall

i menneskeheten. Jeg gjetter at alle som leser dette innlegget kjenner noen som har hatt kreft.

Det var ikke slik før i tiden, og ingen av oss ønsker å være del av en kreftstatistikk. Vi er forbi det stadiet hvor vi kan hvile med tanken at det ikke skjer oss.

Akkurat nå kan vi ikke vente at jordens miljø blir ordnet for at vi skal ha det bedre helsemessige både nå og mens vi eldes. Helsen vår er for prekær for det. Når vi ser at dyrearter blir utryddet og mangler evne til å reproducere, er vi i ferd med å oppleve det samme. Vi lever i og er påvirket av samme verden som alle dyr og planter. Derfor må vi begynne innen ifra, og mens vi gjør det, tar vi valg som tjener både vår kropp og verden forøvrig.

Så hva mener jeg egentlig? Jeg mener at vi er så forurenset og medi-

kan ta tilbake styringen med et fokus som består av 5 elementer:

- En rebalansering av mage/tarm systemet slik at vi får god fordøyelse, tar til oss næring og kvitter oss med avfallsstoffer ved hjelp av tilpassete urter, tilskudd og valg av mat.
- En utrensing av miljøgifter gjennom å bevisst redusere eksponering, ved å støtte kroppens evne til å avgifte seg og ved å svette regelmessig.
- En reduksjon av opportunistiske infeksjoner som borrelia, epstein barr, klebsiella, parasitter og lignende som florerer i en kropp som er satt ut av spill på grunn av for mange belastninger, inkludert miljøgifter, medisiner, stress og manglende bevegelse.
- Ved å lære kroppen å roe ned og å håndtere stress, angst, sinne og sorg på en rolig og naturlig måte. Dette vil lære kroppen å lage færre stresshormoner av den gode grunn at disse hormonene i konstant produksjon er like giftig for kroppen som tunge miljøgifter.
- Ved å bevege kroppen mer for å få flyt i lymfesystemet, for å hjelpe tilførselen av næring til alle deler av kroppen og for å lette utskillelse av avfallsstoffer.

Dette er ikke uoverkommelig, men det er utfordrende og må settes i system som tar hensyn til hvert individs sære og egnete behov. En individuell tilpasning kan settes opp basert på målrettede tester på genetik, mage/tarm, miljøgifter, mineralbalansen, matintoleranse og andre egnete tester. Dette er viktig, for ellers jobber man i blinde og prøver alle mulige tiltak uten en klar plan. Uten en presis plan blir det sløsing med tid, penger og energi.

Om jeg har et ønske for dagen i dag, er det at vi tar mer hensyn til miljøet både i og utenfor oss selv, og at de som jobber med integrerte helseløsninger - slike som er presentert her, blir sett som verdifulle, at legene samarbeider med terapeuter som tar hensyn til et helhetsperspektiv og at legene samarbeider med hverandre på tvers av spesialisering på ett og ett kroppssystem.

Jeg ønsker i bunn og grunn at helhetlig og skånsom behandling av helsen og miljøet blir vanlig i dagens samfunn slik at mennesker og jorden kan bli sterkere og friskere.

Da kan alle bidra med det de brenner for og med de det er god til med overskudd og ro og uten helsemessige begrensninger. Dette lyder godt for vedkommende, samfunnet og livet forøvrig.

AVGIFTNINGSKONFERANSE I ATHEN

10.-15. JUNI 2019

Tandvårdsskadeforbundets forskningsfond har tatt initiativ til å arrangere en forskningskonferanse om avgiftning fra metaller. Denne konferansen vil finne sted i Athen 10-15 juni 2019. Samarbeid er allerede innledet med UNESCO og Circular Economi & Eco Motivation Institute. En vitenskapelig rapport fra konferansen vil bli gitt ut i ettertid.

Konferansens talere kommer blant annet til å være professorene Boyd Haley, Joachim Mutter og Jan Aarseth. Professor Ulf Linda er, sammen med Anine Petterson, ansvarlig for konferansen og dens gjennomføring. De har invitert mange autoriteter på området.

Det har ikke tidligere vært avholdt noen tilsvarende konferanse med temaet «avgiftning fra metaller». Metaller blir et stadig større problem, fordi de finnes overalt i miljøet rundt oss. Det handler derfor ikke bare om kvikksølv fra amalgam, men også om kvikksølv fra småskala gullutvinning, arsenikk i grunnvann og bly i industrielle regioner.

Met informasjon kommer på www.tf.nu

Øversettelse: Helene Freilem Klingberg

Ny bok:

DEN USYNLIGE REGNBUE

Av Toril Sonja Gravdal

«Det var en gang en tid da regnbuen på himmelen etter en storm gjengav alle fargene som fantes. Vår klode var skapt slik i utgangspunktet. Men vi fikk et teppe av luft over oss, som absorberte mye av strålene som kommer fra verdensrommet: de ultrafiolette strålene, sammen med alle røntgenstrålene og gammastrålene. Dette er de med de høyeste frekvensene. Lengre bølger, slike som vi nå bruker i radiokommunikasjon, nådde heller ikke fram. Rettere sagt, de var der i uendelige mengder. De kom til oss fra stjernene, men med energier som var en billion ganger svakere enn lyset som også kom der utenfra. De kosmiske radiobølgene var så svake at de ville vært usynlige. Så livet utviklet aldri noen organer for å se dem.

De enda lengre bølgene, de lavfrekvente pulsene som sendes ut av lyn, er også usynlige. Når det lyner, fylles straks lufta med dem, men pulsene blir nesten helt borte på et øyeblikk. Ekkoet fra pulsene, som fortsetter å slå fram og tilbake jorda rundt, er grovt regnet nitti milliarder svakere enn lyset fra sola. Vi utviklet aldri noen organer for å se dette ekkoet heller.

Men kroppen vår vet at også disse fargene er der. Våre celler hvisker på radiofrekvensenes bølgelengder - med uendelig svak energi, men like fullt livsnødvendig. Hver tanke, hver bevegelse vi gjør, innhyller oss med lavfrekvente pulser. Denne hviskingen ble oppdaget i 1875, og den er like livsnødvendig.

Elektrisiteten som vi bruker i dag, dette «stoffet» som vi sender gjennom ledninger og kringkaster gjennom luften uten å ofre det en tanke, ble identifisert rundt år 1700 som en

egenskap ved selve livet. Først seinere lærte vitenskapsmennene hvordan de kunne utvinne strøm og bruke den til å bevege ting som ikke var levende - uten at de la merke til hvordan elektrisiteten påvirket den verden som levde. For virkningene var jo ikke synlige. Nå omgir denne delen av regnbuen oss, i alle sine farger, med intensiteter like sterke som lyset fra sola. Men de kan vi likevel ikke se. For de var ikke der da livet ble født.

Vi lever nå med en rekke ødeleggende sykdommer som ikke hører hjemme her. De har opphav vi ikke kjenner, men vi tar dem for gitt og spør oss ikke lenger om det er naturlig at de fins. Kraften det ga å leve uten dem - hvordan det var, har vi fullstendig glemt.»

Disse ordene er hentet fra forordet til boken «Den usynlige regnbuen», en norsk oversettelse av ARTHUR FIRSTENBERG's skjellsettende verk «The invisible rainbow». Einar Flydal står for oversettelsen, og det gjør han på en glimrende måte. Boken er i klasse med Rachel Carsons «Den tause våren», kjent for mange som boken som skapte den moderne miljøbevegelsen.

Vi tas med gjennom historien, fra elektrisitetens barndom og inn i vår moderne tid. Det er reise fylt av spenning, bokstavelig talt. Med på veien får man masse ny kunnskap, inntrykk til ettertanke og holdbare argumenter i dagens aktuelle debatt om wifi, smartmålere og individets rett til selvbestemmelse.

Gjennom tidene har jordklodens elektromagnetiske miljø gjennomgått en stor, rask og kvalitativ endring seks ganger. Siden 1889, da strålingen fra kraftlinjenes harmoniske overtoner begynte, har jordklodens magnetfelt vært preget av disse frekvensene og disse overtonene. Dette var også begynnelsen

på en forstyrrelse av den naturlige magnetiske aktiviteten på kloden. Så kom radioens tidsalder i 1918, med utbygging av hundrevis av kraftige radiostasjoner med LF- og VHF-frekvenser. I 1957 begynte radarens tidsalder, og i 1968 begynte satellitenes tidsalder. Felles for alle disse hendelsene er at de innvarslet omfattende influensapandemier. Tilfeldigheter?

I boken stifter vi bekjentskap med et stort antall forskere som har vært opptatt av spørsmål rundt elektrisitet. Interessante teorier, observasjoner og slutninger kobler elektrisitet til menneskers helse og uelse. Er det noen forbindelse mellom for eksempel sykdommer som diabetes og elektrisitet? I bokens kapittel «sukkersykens forvandling» belyses denne sykdommen, som nå berører stadig flere mennesker, på en måte som bør vekke oss og mane til handling. Indianere i de fleste reservater i USA og Canada har verdens hyppigste forekomst av diabetes. Hvordan kan dette ha seg når diabetes ikke fantes blant indianere før mot slutten av det tjuende århundre? Kosthold? Man kunne tenke det, men nærmere undersøkelser viste at kun en miljøfaktor bærer det sannsynlige svaret: Diabeteshyppigheten økte parallellt med elektrifiseringen i reservatene, uavhengig av kosthold og andre faktorer.

Et eget kapittel i boken handler om kreft. Alle tilgjengelige historiske kilder viser at kreft alltid har fulgt etter elektrisiteten. I 1914 var det bare to kreftdødsfall blant 630 amerikanske indianere som bodde i reservater, mens kreftdødeligheten i USA som helhet samtidig var 25 ganger så høy. I alle land som var under modernisering så man et sprang på 3-10 prosent økning i kreftdødelighet i løpet av bare ett enkelt år - 1920 eller 1921. Dette sammenfaller med oppstarten av

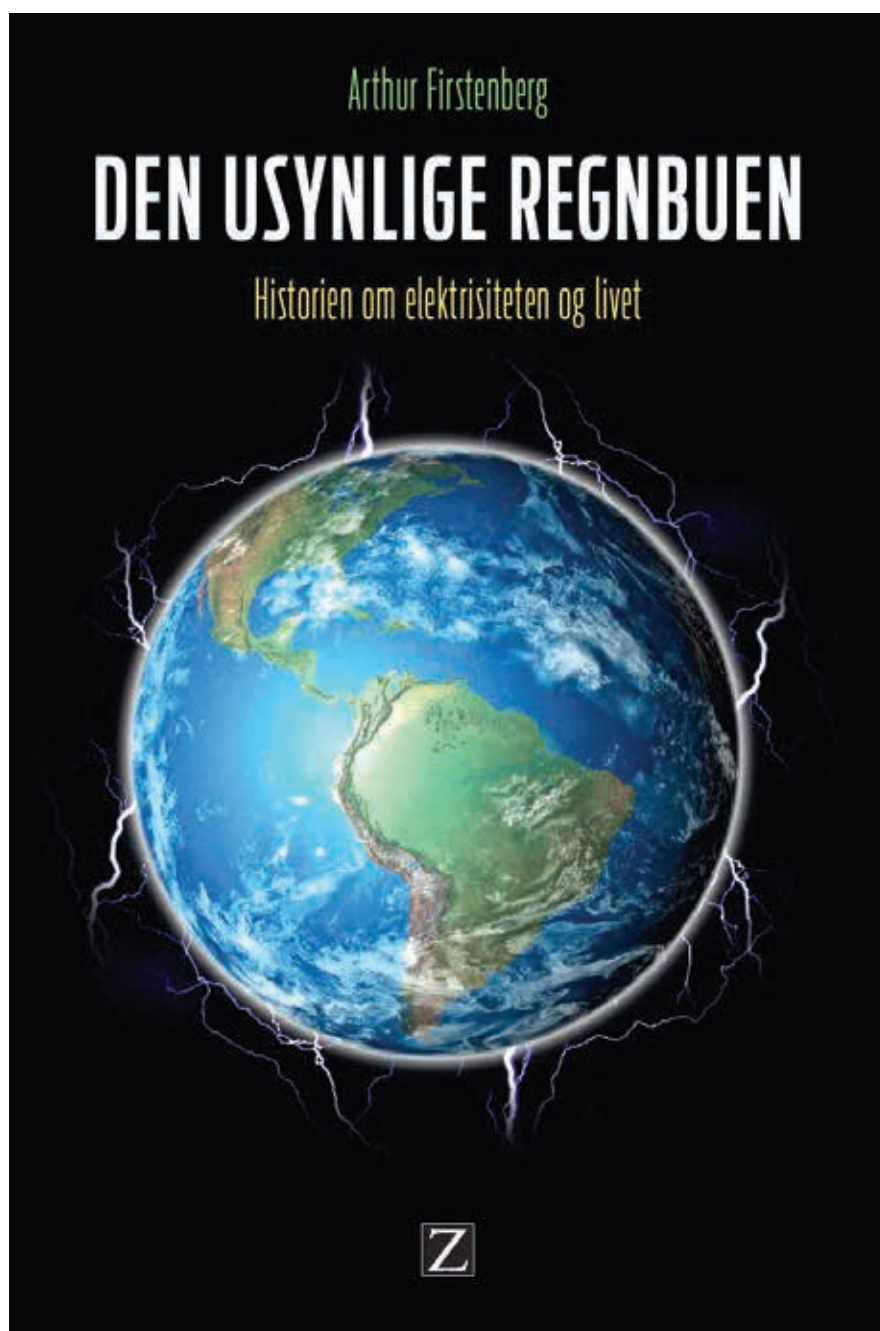
AM- radiokringkasting.
Tilfeldigheter?

Nedgang i fuglebestander,
biedød, skader på trær...

I britiske byer falt spurvebestanden med 75 prosent i årene fra 1994 til 2002. Dette sammenfaller med utrulling av mobiltelefoni. Tilfeldigheter?

«I 2014 utgav den japanske legen Tetsuharu Shinjo en før-og-etterstudie som viser hvilken retning verden trenger å gå i. Han undersøkte helsen til beboerne i en boligblokk i Okinawa, der det stod flere mobilmaster på taket som hadde vært der i en årrekke. Etthundre og tjuefem personer, som representerte 39 av de 47 leilighetene, ble intervjuet og undersøkt. Før fjerning av antennene, led 21 personer av kronisk tretthet, 14 av omtåket, svimmelhet eller Meniers sykdom, 14 av hodepine, 17 av øyesmerter, tørre øyne eller gjen-tatte øyeinfeksjoner, 14 av søvn-løshet, 10 av kroniske neseblødninger. Fem måneder etter at antennene var fjernet, led ingen i bygningen lenger av kronisk tretthet. Ingen blødde neseblod lenger. Ingen hadde øye problemer. Bare to personer var fortsatt plaget av søvnløshet. En var fortsatt svimmel. En hadde fortsatt hodepine. Saker som gjaldt magekattarr og grønn stær var blitt løst. I likhet med innbyggerne i denne bygningen før studien, vet ikke de fleste mennesker i verden i dag at deres akutte og kroniske sykdommer i stor grad skyldes elektromagnetisk forurensning. De snakker ikke til hverandre om sine helseproblemer, og er uvitende om at de ofte deles med flere av naboene.»

Dette er bare noen smakebiter på temaer «Den usynlige regnbuen» berører. Boken er et «must» å lese for alle som er opptatt av helhetlig helse og for alle som har stiftet bekjent-

skap med ulike grader av el-overfølsomhet, noe som vel gjelder for de fleste av oss som er amalgamskadet. Som pasientgruppe er vi vant til bli mistrodd og feildiagnostisert. Denne boken setter vår følsomhet i et nytt lys og løfter vår verdighet. Vi er noen av de gule kanarifuglene som har forsøkt å varsle, og vi gir fremdeles ikke opp. Det har vært mye lidelse, ikke minst knyttet til den uforstand mange har møtt i

helsevesenet, og mange av oss er blitt borte underveis. Jeg velger å tro at lidelsen ikke har vært forgjeves, og at vår rolle som budbringere har en verdi.

«Den usynlige regnbuen» kan være brikken mange av oss trenger i puslespillet for å utvide forståelsen av ulike sammenhenger, også rent personlig. Boken fortjener utvilsomt en plass under treet denne julen.

Kommer 5Gs helse- og miljøproblemer til Kongs

Telenor åpnet 8. november Skandinavias første 5G-pilot på Kongsberg. Kan noen være så vennlige å undersøke om vi samtidig får økt fugledød, økt dødsrate blant innbyggerne, og en liten influensaepidemi?

Av Einar Flydal, cand.polit. og Master of Telecom Strategy and Technology Management

For det er godt grunnlag for å vente seg slike virkninger. Jeg hører dessuten fra bransjefolk at stadig flere av dem nå forstår at bransjen er på ville veier. De forstår at teknologien de ruller ut til hurra-rop fra begeistrede og bærende ordførere og lokalpolitikere, har alvorlige, skadelige sider. Likvel drives de videre, fordi ingen stanser opp og sier «Stopp!»

Piloten på Kongsberg skal være «et testlaboratorium for framtidens supernett», i følge Telenors pressemelding¹, og skal gi innbyggerne flere tjenester, Tingenes Internett, osv. osv. Men der er altså en hake ved denne utrulling av 5G-nettet som Telenor ikke omtaler:

Teknologien er ikke konsekvensutredet – verken for miljø- eller helsevirkninger. Det ville nemlig ikke FCC, USAs myndighet på feltet, som lenge har vært ledet av mobilbransjens egne veteraner. Samtidig er de store og alvorlige

konsekvensene vi kjenner fra forskning på eksponering for slik stråling, oversett av myndighetene mens de kommersielle aktørene ganske enkelt ikke bryr seg om å vite noe om dem – for da kan de vinke farvel til store investeringer og inntektsmuligheter.

5G-pilotene rundt i verden fører allerede nå til skader på mennesker og miljø, og i Newcastle² har temperaturen lenge vært høy og rettsapparatet for lengst trukket inn. Og det er skadevirkninger som vi kjenner fra før når store, nye kommunika-

berg nå?

sjonssystemer innføres. Her får du et ganske lite utplukk:

«5G-INFLUENSA»

I USA melder nå «5G-influensaen»³ seg. Symptomene er nemlig omlag de samme. «Influensa-epidemien» har rammet Sacramento, Los Angeles, Houston og Indianapolis, byer der Verizon har satt i gang 5G. Syns du det låter helt vilt? Tanken er ikke så vill som man skulle tro: At epidemier med influensa-symptomer kan knyttes nøye til utbrudd av elektromagnetiske felt fra solflekker er gammel

kunnskap. Og siden 1850-tallet kan en rekke «influensaepidemier» knyttes til innføringen av telegrafi, radio og radar. Det gjelder ikke minst Spanske-syken som inntraff nøyaktig da USAs marine satte i gang sitt nye verdensomspennende radio-kommunikasjonsnett, og kostet millioner av mennesker livet verden over, og inntraff samtidig selv på isolerte steder som ikke kunne rekke å få smitte fra hverandre – ikke en gang via fugl. Låter det som en dårlig konspirasjonsteori? Javisst. Men sjekk det vitenskapelige grunnlaget selv:

Kunnskapen om at influensasymptomer kan være en «elektrisk sykdom» er gått tapt i jakten på virus som årsak, og er blitt så ettertrykkelig parkert at en slik forklaring i dag virker som en latterlig og uhyrlig tanke. Arthur Firstenberg gir denne forklaringen kjøtt og blod og omfattende vitenskapelig forankring i boka *Den usynlige regnbuen – Historien og elektrisiteten og livet*. Det betyr ikke at all influensa skapes av elektromagnetiske felt, men at det er lett å ta feil av årsakene når man møter symptomene. Derfor bør det sjekkes

på Kongsberg: Blir det mer «influenza» med 5G-utrollingen? Kommer de typiske symptomene også hos hunder, katter, hester og fugl?

FUGLEDØD

I Den Haag, Nederland⁴ og i Newcastle har man sett at fugler faller døde om og forsvinner. Det hele startet med 5G-testingen. Og man har sett at insektene blir borte. Man finner ingen virus, man finner ingen andre årsaker. Selv om de vitenskapelig sikre bevisene så langt mangler i forbindelse med 5G, har vi flust av belegg for at fugler plages, forvirres og fordrives av tidligere generasjoner mobilkommunikasjon (2G, 3G, 4G). Den nevnte boka, *Den usynlige regnbuen*, gir deg en omfattende gjennomgang. Når du søker på fugl på min blogg, finner du omtaler av en rekke forskningsartikler om hvordan mikrobølget stråling fordriver og forvirrer fugl og en del av maten de spiser: insekter.

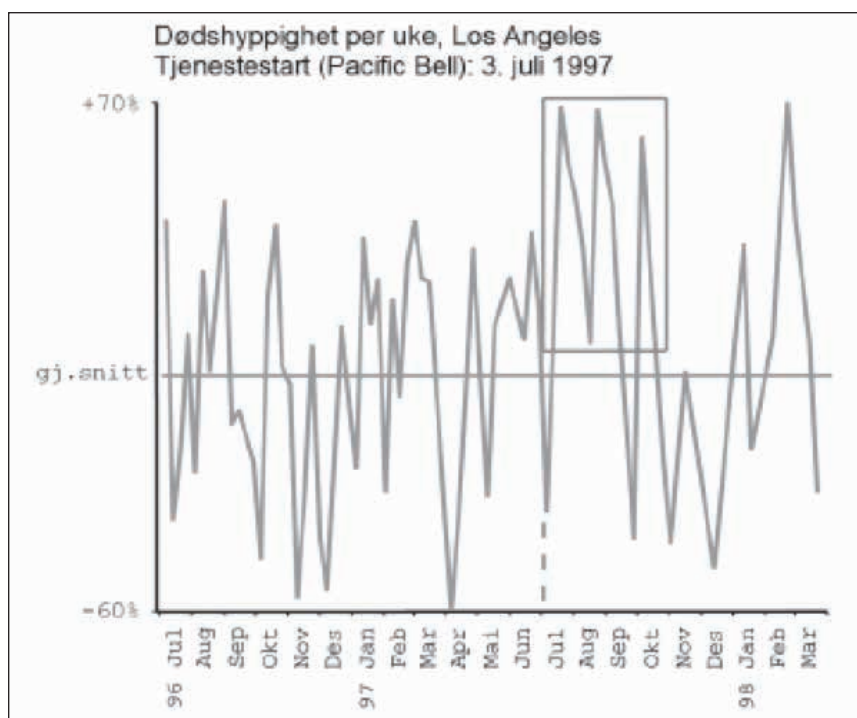
Det foreligger selvsagt ikke noen vitenskapelig holdbare undersøkelser om sammenhengen mellom fugledød og 5G så langt. For vitenskapelige undersøkelser krever tid – flere år når de i tillegg skal gjentas for sikkerhets skyld. Vitenskapelige undersøkelser kan heller ikke foretas på slike fenomener og i slike former at alle lar seg overbevise. For mange har så store interesser i det trådløse at de uansett vil hevde at disse skadevirkningene ikke er sikkert nok påvist.

Det er derfor vi trenger føre-var-tankegang, også blant teknologene, strålevernmyndighetene og i næringen. Skal vi vente på endelige svar, tar vi livet av naturen underveis. Derfor roper forskerne nå sitt varsko.⁵

ØKTE DØDSRATER

5G-dødsfall blant mennesker har kanskje ikke vært registrert så langt. Men det er interessant å se hva slags påvirkning av dødsratene som tidligere utrullinger av mobilsystemer har skapt. Igjen finner vi stoffet i boka *Den usynlige regnbuen*:⁶

Grafen viser hvordan dødsraten steg i en enkelt amerikansk by da man innførte mobil-kommunikasjon

Økt dødelighet når mobilnett starter opp. (fra Firstenberg: *Den usynlige regnbuen*, s. 430)

for første gang. Tilsvarende skjedde i mange flere byer. Alarmen burde gå av slike opplysninger.

Det er rimelig å tro at 5G-innføringen vil skape tilsvarende mønstre også i Norge, kanskje enda tydeligere ettersom energinivået i strålekjeglene blir mer intenst og pulsene kommer bråere enn i tidligere generasjoner trådløs kommunikasjon.⁷

Men slike mønstre i dødeligheten ser man bare dersom man leter, for slik er det i all forskning. Man må ha en hypotese for å samle den typen data som er relevante for å finne ut om hypotesen stemmer eller ikke. I ettertid er det derfor ofte vanskelig å finne data som lar seg analysere for å teste hypoteser. Nå er anledningen der for å kartlegge om 5G-innføringen påvirker helse og miljø.

De som nå turer fram med begeistring og innfører 5G-teknologien, tar på seg et stort ansvar – hva enten de er myndigheter, teknologientusiaster, politikere eller næringsdrivende. Det gjør også helse- og miljømyndigheter som ikke undersøker virkningene av 5G-utrollingen. Parallellen til AMS-utrollingen er krystallklar. Også der forstår de nå at de er på ville veier, men skylapper, historikk og revir-forsvar hindrer at noen tar tak.

Kanskje slipper de unna juridisk, men moralsk gjør de det ikke: Enhver som vil se, bør nå ha forstått at det fins grunner for å undersøke nøyere. Det ansvaret ligger på hver enkelt, og det kan ikke skyves over på Statens strålevern og andre miljøer der de med skylapper og regel-briller kun forvalter regelverk og mangler innsikt og metoder for å gjennomskue at de selv er offer for tobakksforskningens lettvinne og uansvarlige påstander.

FOTNOTER I TEKSTEN:

1. <http://www.mynewsdesk.com/no/telenor/pressreleases/telenor-aapner-skandinavias-foerste-5g-pilot-2792249>
2. <https://www.chroniclive.co.uk/news/north-east-news/children-being-microwaved-beds-5g-15087406>
3. <https://smartmeterharm.org/2018/11/12/5g-epidemic-to-hit-sacramento-also-los-angeles-houston-indianapolis/>
4. <https://www.sott.net/article/400047-Hundreds-of-birds-dead-during-5G-experiment-in-The-Hague-Netherlands>
5. <https://einarflydal.com/2017/12/29/2018-tradlosteknologi-er-blant-miljo-agendaens-15-viktigste-saker/>
6. Firstenberg, Arthur: *Den usynlige regnbuen* – Historien om eløkrisitet og livet, Z-forlag, 2018
7. <https://einarflydal.com/2018/02/26/5g-fra-straletepper-til-straleprosjektiler/>

TANNHELSE hos sykehjemspasienter

Av Toril Sonja Gravdal

I en artikkel i Sykepleien 22. november intervjuer Katrine Gahre Fjeld, som er spesialtannlege ved institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Oslo. Hun har tatt doktorgrad på oralhelse hos syke eldre.

«Om tannhelsen ikke blir godt nok ivaretatt, kan det få store konsekvenser. Et eksempel er infeksjoner som kan føre til at pasienten mister tenner og tyggefunksjon. Infeksjonene kan så spre seg til resten av kroppen», sier hun. «Om motorikken i munnen lammes, for eksempel etter et slag, og munnen ikke blir rensket gjennom spytt og drikke, så vil matrester og plakk etter hvert få en oppvekst av sykdomsfremkallende mikroflora. Det er kjempefarlig å få ned i lungene.»

Studier viser at ett av ti dødsfall av aspirasjonspneumoni hos sykehjemspasienter kunne vært unngått dersom den orale hygiene ble bedre ivaretatt.

Gahre Fjeld mener det trengs en kartleggingsstudie for å få en oversikt over tannhelsen hos eldre på sykehjem. Hennes inntrykk er at de eldres tannhelse er bra ved mange sykehjem, men at det er veldig stor variasjon, og at dette ofte avhenger av hvilke funksjonstap de eldre på en avdeling har.

Dette er hennes viktigste råd for god tannhelse i eldreomsorgen:

- Helsepersonell må ha kunnskap om hvordan oral helse kan forbedre livskvalitet.
- Helsevesenet må få til et godt samarbeid med tannhelsetjenesten.
- Ledelsen ved helseinstitusjonen må prioriterer tannhelse.
- De økonomiske ressursene må være tilstrekkelige.

- Helsepersonell må anerkjenner at det er vanskelig å hjelpe pasienter som motsetter seg hjelp, og vite at gode kommunikasjonskunnskaper er vesentlig for å lykkes.

Når det gjelder tannhelse, viser hun til livskvalitet. Dette gjelder både det å være smertefri og det å ha munnens funksjoner til å spise og snakke i behold. Også de sosiale aspektene er viktige.

«Man blir isolert når man blir syk. Å spise er kulturelt sett en sosial ting. Har du tenner som du skjems over, og du ikke kan tygge eller er redd for ikke å få svelget, så unngår du å spise med andre. Det blir en ond sirkel som går ut over den allmenne helsen», sier hun.

Gahre Fjeld understreker viktigheten av å ta vare på tannhelsen. «Man lever lenger med funksjonstap og pleiebehov, så det må settes inn mer ressurser. Jeg mener at pleiepersonell ikke har nok ressurser. Det blir nedbemannet når man heller skulle oppbemanne», sier hun.

Kilde: <https://sykepleien.no/2018/10/eldre-kan-do-av-darlig-tannhelse>

**TANNBEHANDLING
MED OMSORG**

ALLMENNPRAKSIS TANNREGULERING
-Amalgamsanering -Hvit regulering
-Tannlegeskrekke -Funksjonell regulering

Ring 22 830 830

Eller: info@stemlandklinikken.no

VELKOMMEN!

www.stemlandklinikken.no

Stortingsgata 28 (vis á vis Nationaltheateret st), Oslo.

Pillen som avgifter deg fra

Av Ann-Marie Lidmark, forbundsleder
Tandvårdskadeförbundet

**Översettelse: Helene Freilem
Klingberg**

Avgiftningspiller, som avgifter deg fra kvikksølv - helt uten bivirkninger! Det lyder som en ønskedrøm. Boyd Haley, professor og biokjemiker, har allerede utviklet en slik pille. Denne er tidligere blitt solgt som kosttilskudd i USA, men blir ansett for å være et legemiddel. Derfor pågår nå kliniske tester, og kun på lisens er tillatt.

Det handler om det lille fettløselige molekylet NBMI (N,N' -bis (2-mercaptoethyl) isophthalamide). Det går inn i cellen og transporteres aktivt ut via leveren. Kelatoren binder kvikksølv og andre metaller meget hardt.

DESIGNET FOR AVGIFTNING

Ved en konferanse i Danmark, fortalte Boyd Haley, som har designet molekylet, at det består av en bensenring som har to armer med svovelgrupper i endene. Han viste med sin egen kropp hvordan armene kan røre seg i forhold til hverandre, og at et kvikksølvatom passer bra mellom dem. Kvikksølv bindes hardt til svovel og ligger stille i sin egen lille lomme mellom svovelgruppene.

«Den lekker altså ikke ut i kroppen igjen, men hele komplekset føres aktivt ut», sa Boyd Haley. Han poengterte at dette er en virkelig kelator, til forskjell fra DMSA som slipper endel kvikksølv på sin vei ut og dermed kan forårsake gjenopptak i kroppen.

KELATOR MED STORE MULIGHETER

Det lille NBMI-molekylet kommer altså ikke bare inn i cellen, men bensenringen gjør at den aktivt transporteres ut via leverens P-459-system,

det vil si et av kroppens viktigste og mest aktive systemer for avgiftning. Dermed elimineres kvikksølv fra ulike vev, inkludert hjernen.

Disse avgiftningspillene har også mulighet til å redusere oksidativt stress, og dermed minske risikoen for inflammasjoner og sykdom. Den tar også opp og binder kadmium, kobber og jern. Dermed kan den anvendes også av pasienter med sykdommer som gjør at de behøver å kvitte seg med overskudd av jern og kobber.

Professor Boyd Haley, som selv tar sine piller daglig, opplever at han blir forynget gjennom at det oksidative stresset blir mindre. Han kjenner seg pigg og våken, tross sin relativt høye alder, og var like mye energi som betydelig yngre mennesker.

SER UT TIL Å VÆRE BIVIRKNINGSFRITT

I et forsøk på en spesiell musestamme som lagrer store mengder jern i kroppen, fikk forskerne meget gode resultater. De høye jernverdiene gjør at musene mister funksjoner og bevegelseevnen i bena, taper vekt og dør. Med Boyd Haleys kelator ble jerninnholdet i hjernen halvert. Det samme gjaldt for det oksidative stresset som var en følge av det høye jerninnholdet.

Fugler og dyr som er blitt forgiftet av kvikksølv har overlevd etter at de fikk kelatoren. Ikke engang ved svært høyt innhold av NBMI ble komplikasjoner oppdaget. Pillene virker både effektive som kelatorer, og er helt bivirkningsfrie.

DESPERATE FORELDRE STJAL

Patentet på den lille kelatoren ble tatt allerede i 2003, og en periode ble preparatet solgt som kosttilskudd. Det var mange foreldre som brukte det med gode resultater på sine autistiske barn. Myndighetene

bestemte da at ettersom pillene leget autisme så var de et legemiddel og ikke et kosttilskudd.

Mange foreldre ble desperate, men Boyd Haley kunne ikke fortsette å selge pillene. «Jeg sa til dem at jeg hadde forbud mot å selge dem, og at den eneste muligheten var om de

kvikksølv

stjal de. Hvilket noen av dem gjorde», forteller Haley.

KLINISKE TESTER GJENSTÅR

Ettersom de amerikanske myndighetene betrakter den lille kelatoren som et legemiddel pågår nå klinisk tester for å få produktet godkjent. Blant annet er det blitt påvist meget god

effekt på personer som arbeider med småskala gullutvinning, med kvikksølveksponering.

Fase 2 tester er nå avsluttet eller holder på å avsluttes. Fase 3 pågår, hvilket innebærer at «Irlminix» relativt snart kan komme på markedet. Alle- rede nå kan kelatoren skrives ut via

særskilt lisens. I blant annet Tyskland, Sveits og Storbritania finnes det leger med slike utskrivningsrettigheter. Og selv svenske leger skal kunne få lisens etter kontakt med Legemiddelverket.

Mer informasjon finnes på EmeraMed:s hjemmesider: www.emera-med.com

Den lange vegen frå vitskap til miljølovverk

I desse dagar arrangerast det andre partsmøtet for Minamata-konvensjonen om kvikksølv, eit lovverk som ein i stor grad kan takke norsk innsats og arktisk forskning for. Veggen fram til det globale lovverket for kvikksølv tok mest 15 år. Korleis fekk arktisk forskning ei så stor rolle for at lovverket kom til?

Pressemelding • nov 21, 2018

Det er generelt anerkjent at miljøpolitikk skal byggje på vitskap og forskning. Men korleis bidrog eigentleg forskinga i politikkkutforminga?

– Vi må vite meir om rollene til forskarar i politiske prosessar, slik at forskning kan brukast meir effektivt i politikken, seier Froukje Maria Platjouw og Eirik Hovland Steindal, forskarar ved Norsk institutt for vassforskning (NIVA), og Trude Borch, forskar ved Akvaplan-niva.

– Det er særleg viktig i miljølovgevinga. Veggen fram til globale miljøavtalar er ofte ein årelang prosess, og det passar dårleg med alvorsgraden i miljøsakene.

I ein nyleg publisert artikkel i tidskriftet Arctic Review on Law and Politics analyserer forskarar frå NIVA og Akvaplan-niva ulike prosessar som førte fram til det internasjonale lovverket om kvikksølv. Hensikta var å rette søkjelyset mot korleis vegen frå forskning til politikkkutforming kan verte meir effektiv.

Lovverket, Minamatakonvensjonen, vart signert i 2013 og tok til å gjelde 16. august i fjor. I desse dagar – 19. til 23. november – vert det andre partsmøtet for Minamata-konvensjonen heldt i Genève i Sveits.

EKSPERTAR, TIMING OG PENGAR

– Det var fire faktorar som gjorde at

arktisk forskning blei eit viktig bidrag til at verda vart samd om ei global avtale om kvikksølv: nasjonalpolitisk prioritering, involvering av ekspertar, timing og finansiering, seier Platjouw.

– Arktisk råd hadde gjennom arbeidsgruppa AMAP ei nøkkelrolle både ved å setje og å halde kvikksølvproblemet på dagsorden og i prosessen fram mot internasjonale forhandlingar, seier NIVA-forskaren.

Arktisk råd er det leiande organet for samarbeid mellom dei arktiske landa, og AMAP (Arctic Monitoring and Assessment Program) er ei arbeidsgruppe under Arktisk råd, som overvaker og samanstillar forskning på det arktiske miljøet og gir vitskapelege råd om forureining og klimaendringar til styresmaktene.

RETT RAPPORT TIL RETT TID

Då FN's miljøprogram (UNEP) i 2009 vedtok å jobbe mot ein juridisk bindande lov om kvikksølv, hadde AMAP allereie gjennom fleire år bygd opp solid kunnskap og publisert omfattande rapportar som viste dei negative effektane av kvikksølv.

– Det at det allereie fanst solid vitskapeleg kunnskap, frigjorde middel til forhandling om lovverk, framfor å krangle om kor vidt kvikksølv var eit problem eller ikkje, seier Platjouw.

AMAP fekk etter kvart ei meir og meir sentral rolle som fasilitator, kunnskapskjelde og kunnskapsmeklar i dei internasjonale forhandlingane.

– Det kan sjå ut som AMAP gjorde strategiske val med tanke på fokuset til dei ulike rapportane. Den første, som kom på 90-talet, handla om å identifisere og forstå omfanget av kvikksølvproblemet. Dette var før det vart fremja eit internasjonalt initiativ til globalt lovverk, seier Platjouw, og fortset:

– Seinare, då forhandlingane handla om kor vidt avtala skulle vere bindande eller ikkje, hadde AMAP-rapportane eit sterkare søkjelys på utslippskjeldene. Det understreka kor viktig det var at alle land forplikta seg til regulering av utslepp.

Om det var strategisk planlagt eller ikkje, vart i alle fall fleire AMAP-rapportar sloppe på viktige tidspunkt i prosessen. Rapportane inkluderte dessutan konkrete politisk orienterte vitskapelege råd. Interessant nok gjekk desse til tider på tvers av det som var nasjonal politikk i fleire av medlemslanda i Arktisk råd.

FORSKING ER IKKJE GRATIS

Forsking kan påverke politikk, men politikken bestemmer òg i stor grad kva type forskning som vert finansiert. Finansieringssystemet for forskning påverkar både kva område det vert forska på og på kva måte det skal formidlast til samfunnet og vedtaksfatarar. Den første AMAP-rapporten (1997-1998) vart sponsa av Nordisk ministerråd, som òg gav økonomiske bidrag til mykje av

AMAP si eiga forskning på kvikksølv, samt ein av UNEP sine rapportar. Dei nordiske landa har på denne måten bidrege ekstra til at AMAP kunne byggje eit viktig kunnskapsgrunnlag for arbeidet med konvensjonen.

FLEIRE KANALAR

Som medlem av både Arktisk råd og Nordisk ministerråd var Noreg mellom dei nordiske landa som påverka prosessen fram mot ei bindande avtale gjennom fleire kanalar. I starten gjorde usemje blant medlemslanda i Arktisk råd at Noreg ikkje ville risikere å fremje ei slik avtale gjennom rådet. Det førte til at Noreg, via Sveits, føreslo dette for FNs miljøprogram, etter kvart med støtte i EU og Russland. Ein konkluderte med at det å vente på land som var skeptiske til ei slik avtale, som Canada og USA, truleg ville bremse prosessen.

– Internasjonale prosessar er dynamiske, og det er vanskeleg å seie om det var strategisk planlegging frå AMAP og medlemslanda i Arktisk råd som førte til at desse fekk ei så stor rolle. Men det er ingen tvil om at arktisk forskning og AMAP si aktive rolle var eit svært viktig bidrag til at

vi i dag har ei internasjonal avtale for å redusere utslepp av kvikksølv. Noreg og dei andre nordiske landa fekk god uttelling for midlane som blei kanalisert gjennom AMAP, avsluttar Platjouw.

Artikkelen «From Arctic Science to International Law: The Road towards the Minamata Convention and the Role of the Arctic Council» er skriven i samarbeid mellom forskarar frå NIVA og Akvaplan-niva. Prosjektet er finansiert gjennom Framsenterets Flaggskip 'Miljøgifter- effekter på økosystemer og helse'.

REFERANSAR:

PLATJOUW, Froukje Maria; STEINDAL, Eirik Hovland; BORCH, Trude. From Arctic Science to International Law: The Road towards the Minamata Convention and the Role of the Arctic Council. Arctic Review, [S.l.], v. 9, p. 226-243, aug. 2018. ISSN 2387-4562. Available at: <<https://arcticreview.no/index.php/arctic/article/view/1234>>. Date accessed: 03 oct. 2018. doi: <https://doi.org/10.23865/arctic.v9.1234>.

Masazumi Harada (1995) Minamata Disease: Methylmercury Poisoning in Japan Caused by

Environmental Pollution, Critical Reviews in Toxicology, 25:1, 1-24, DOI: 10.3109/10408449509089885

FAKTA:

- Kvikksølv er eit metall som finst naturleg, men utslepp frå industri og annan menneskeleg aktivitet har ført til svært høge konsentrasjonar i miljøet. Så snart kvikksølv er sloppe ut i miljøet, kan det verte frakta med vind og vatn over store avstandar på kloden. Slik kan kvikksølv akkumulere til svært høge konsentrasjonar i den arktiske næringskjeda, jamvel om det finst svært få lokale utsleppskjelder i Arktis.
- Den globale konvensjonen om kvikksølv fekk namn etter ei hending i Minamata i Japan, der over 1 000 menneske døde som følge av kvikksølvforgifting etter å ha ete kvikksølvforureina fisk og skaldyr. Inntak av kvikksølv gjennom maten førte til forgifting i sentralnervesystemet og alvorlege misdanningar. Det var i mai 1956 at Minamata-sjukdomen første gong vart «oppdaga» i Minamata.

Bruk av kjeglestråle og sammenligning av dens røntgen-sikkerhet

Av Leo Cashman, oversatt av Anders Brettingen

Ved DAMS blir vi av til spurt om sikkerhet og helserisiko i tannlegefaget, og i mange år har vi forsikret våre innringere at den rutinemessige bruken av tannlegerøntgen er den som gir den laveste dosen røntgenstråling av alle diagnostiske strålinger bukt i helseomsorgen. Mens alle røntgenbestrålinger utgjør noe skade for oss på det cellulære nivået, så har cellene våre en viss evne til å reparere skaden, i og med bruken av C-vitamin, selen, glutathion og andre antioksidanter vi normalt har. Nå har tannlegefaget sett fremveksten av kjelestråle (cone beam) røntgen skanneren, av og til kalt kjeglestråle CT skann, som liksom CT-skann brukt i medisin, gir en 3-dimensjonal oversikt over pasientens tannområde, fra et hjørne av munnen til det andre. Tannlegen som undersøker en kjeglestråle-skann kan bla gjennom forskjellige utsnitt av tannområdet og se etter patologier, problemer og unormalheter som kan finnes i hvilket som helst område. Mens røntgenstråleeksponeringen fra kjeglestråle kanskje er 60 ganger høyere enn det til et Panorex røntgen, er det likevel mye mindre enn røntgenstråleeksponeringen fra et medisinsk CT (CAT) skann som brukes mye i medisin.

La oss sammenligne forskjellige typer diagnostiske røntgenstråler og de typiske røntgenstråleeksponeringene deres. Eksponeringsenheten vi bruker er millisievert, forkortet mSV, som er en skala for å måle den skadelige virkningen av en dose, der høyere nivåer indikerer større skade eller tillegg til den kumulative risikoen for skade.

MEDISINSK RØNTGEN:

CT skann, typisk 10 mSV, brystkasserøntgen 0.1 mSV, mammogram 0,4 mSV.

Tannlegerøntgen: kjeglestråle, typisk 0,060 mSV, men kan være fra 0,068 til 0,0599 mSV avhengig av modellen apparat som benyttes: Panorex (panoramisk oversikt over hele munnen) typisk 0,10 mSV, og tannlegerøntgen av en enkelttann (periapisk) eller en bitevinge («bitewing») røntgen 0,005 mSV.

Hverdagseksponeringer: På grunn av de kosmiske strålene fra stjernene, og på grunn av naturlig radioaktivitet til materialer i luft og bakke samt det som finnes i de bygningene vi lever i, har vi: bakgrunnsstråling i løpet av et år, 0,010 mSV, å fly over USA en gjennomsnittsdag i et fly, ca. 11 000 km, 0,020 mSV.

Av det ovenstående fremkommer det at stråledosen fra en kjeglestråle, mens det gir 6 ganger så mye som en Panorex og 12 ganger så mye som en enkel bitevinge eller PA røntgen, så er det fremdeles ganske lavt i den store sammenhengen. Eksponeringen det gir er det samme som vi får av å leve i 6 dager på jorden, og en 33'endedel av det vi får av å leve et år på jorden. Kjeglestråle er en tannlege-type tilpasning til den CT-skann som nyttes i medisinen, men et gir en mye lavere dose, med en faktor på 170, enn det den medisinske CT-skann gjør.

En rimelig konklusjon er at tannlegepasienter ikke burde vegre seg for å benytte røntgen når de gjennomgår en rutinemessig kontroll som del av en mer grundig undersøkelse med et par års mellomrom. De burde ikke protestere på de røntgenene som normalt trengs når de starer med en ny tannlege eller når det er mistanke om problemer som ikke kan forstås fullstendig ut fra tannlegen visuelle undersøkelse og gransking. Røntgenstråler kan hjelpe til å avdekke problemer som tannrøte, årsaker til smerte, utbredelsen av periodontal (gomme-)sykdom rundt tennene og påvirkninger på kjeven, utsatte tenner, TMJ (Temporomandibulære led- [“joint”] og muskel-) problemer og luftveisobstruksjoner. Røntgen er essensielt i forhold til tannlegepraksis og pasienter bør forvente at diagnostiske røntgenfotograferinger av og til vil bes om av hvilken som helst holistisk tannlege av og til.

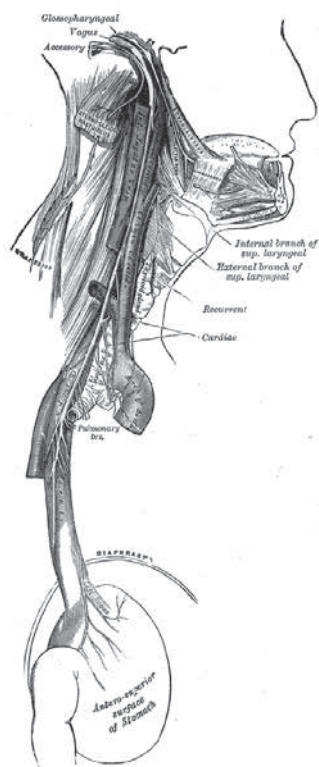
Fra artikkel i mars 2018 utgivelsen, 2017 utgaven, ©2018, av «DENTAL TRUTH» Dental Amalgam Mercury Solutions (DAMS), oversatt av Anders Brettingen

DAMS, INC
1043 Grand Ave,
#317 St Paul,
MN 55105, USA

00-1-651-644-4572

dams@usfamily.net
<http://amalgam.org/>
DAMS er en allmenntilgjengelig («non-profit») organisasjon

Kvikksølv – Botox – vagusnerven

Noen stoffer, slik som Botox og tungmetallet kvikksølv, kan forstyrre acetylcholineproduksjonen. Acetylcholine brukes som transmittersubstans i mange nerveceller. Kvikksølv blokkerer virkningen av acetylcholine. Når kvikksølv fester seg til proteinet thiol i hjertemuskel reseptorene, kan ikke hjertemuskelen motta vagusnervens elektriske impulser for kontraksjoner. Dette fører ofte til kardiovaskulære problemer.

Kvikksølv som blir brukt i tannfyllinger bare

centimeter fra hjernen, sammen med de 3000 tonnene med kvikksølv som slippes ut i atmosfæren kan forstyrre acetylcholine produksjonen. Kvikksølv i vaksiner kan også spille en rolle i vegusnerve relatert autisme hos barn. Når det gjelder Botox er det kjent at dette stoffet kan stenge av vagus nerven, og dermed i verste fall føre til dødsfall.»¹⁾

Vagus er navnet på den 10. hjernenerven, som springer ut fra den forlengede marg i bakhjernen. Nerven inneholder tilførende, sansende (sensoriske) nervefibre fra innvoller til hjernen.

Den inneholder også stimulerende (motoriske, parasympatiske) fibre fra hjernen til organer i hode og hals, hjerte, lunger og bukholens organer.

Vagusnervens fibre formidler viktige reflekser som for eksempel svelging, brekninger og hoste.²⁾

¹⁾ https://upliftconnect.com/12-ways-unlock-powers-vagus-nerve/?utm_source=facebook&utm_medium=link&utm_campaign=uplift

²⁾ Store medisinske leksikon

*Tannlegene: Anne Kristin Treider,
Tori Helene Lundebj, Mie Kristine Midtgarden
og Cecilie Aas*

Vi har økt vår kapasitet
og kan ta imot nye pasienter.
Solbråtanveien 10, 1410 Kolbotn
Telefon: 66 80 11 44 Faks: 66 80 54 51

TANNLEGE

Opitz Tannhelsesenter

Smålonane 2, 5353 Straume
Telefon: 56 33 57 50 Faks: 56 33 57 51
Timebest. 08.00 – 16.00

TANNLEGE

Erik Barman

Stallgata 15, 5701 Voss
Telefon: 56 52 00 20

TANNLEGE

Anthony Nordbø

Fritjov Nansensv. 48, 4019 Stavanger
Telefon: 51 58 02 77 Faks: 51 88 05 85

TANNLEGE

Hermansen AS

*Pål Hermansen, Hilde Hermansen,
Akemi Muto Vigen*

Helgesensgt. 21, 0553 Oslo
Telefon: 22 37 88 76 Faks: 22 37 10 21

Daniel Eini

– idealist og produktutvikler

Av Toril Sonja Gravdal

Forbundet Tenner og Helse har en viktig oppgave når det kommer til informasjonsarbeid. Derfor er dette også ett av våre hovedsatsningsområder, og derfor er deltagelse på ulike arrangementer der vi kan dele vår kunnskap høyt prioritert. Vi opplever stor interesse for arbeidet vårt, og vi er alltid selv på utkikk etter kunnskap som vi kan dele videre.

I oktober deltok vi på «Terapeutdagene» på Sundvollen. Vi var så heldige å få plass til standen vår inne i foredragssalen, noe som gav oss en unik mulighet til å delta i konferansen samtidig som vi var tilstede og fikk mennesker i tale i alle små og store pauser. En av ildsjelene vi ble kjent med var Daniel Eini, som har et stort engasjement for helhetlig helsearbeid. Det var hans spesielle interesse for avgiftning som vekket min interesse, og jeg ville gjerne vite litt mer om hans bakgrunn og arbeid.

«Jeg jaktet intuitivt i naturen etter «rengjøringsmidler» for kroppen - for hele organismen. Vi kan ikke være friske og samtidig være fulle av forurensing. Dersom man renser tarmen, lever og blod blir det lettere for kroppen å rense seg selv, og ofte kan det ha den virkningen at sykdommer forsvinner. Om du har som mål å oppnå bedre helse; sørg for å rense kroppen.»

Han spør meg om jeg har vondt noe sted, og jeg svarer, som sant er, at jeg sliter endel med vondt i nakken og i en ryggmuskel. «Prøv denne», sier han, og gir meg en liten tube med «Daniel Eini's muskel & ledd gel». Jeg nikker, og er såpass nysgjerrig at jeg kort tid senere smører de vonde stedene med den nyervervede kremen. Enda mer nysgjerrig

blir jeg når jeg kjenner at smøringen gir umiddelbar virkning.

«Mitt engasjement ble for alvor vekket i 1990», forteller Daniel. «Jeg hadde en kollega som var syk. I mange år hørte jeg henne fortelle hvordan migrenen plaget henne. I perioder dominerte de voldsomme hodesmertene livet hennes så sterkt at tanken på å gjøre det slutt var tilstede. Det var ingenting som hjalp.

På en av mine reiser til Israel traff jeg en botaniker som hadde utviklet et urtemiddel, som han brukte til å behandle mennesker med håravfall. Det spesielle var at flere av disse menneskene fortalte at migrenen som hadde plaget dem forsvant samtidig som håravfall stoppet. At håret også kom tilbake var selvfølgelig et bonus. Dette virket som et eventyr for meg, selv om jeg hadde hørt dette direkte fra folk som ble behandlet.

Jeg fikk dette middelet med meg til Norge og lot min venninne prøve det ut. To uker senere kom hun på besøk. Hun så veldig bra ut, og forklarte at hun ikke hadde hatt smerter på lenge, og at virkningen kom rett etter at hun begynte å bruke middelet som jeg hadde gitt henne. Så begeistret ble hun at hun delte middelet med sin søster og hennes datter, som også led av migrene. Middelet ga uvanlig god respons også hos dem. «Dette middelet må du få til Norge, vi trenger det» sa de tre damene. Og slik startet det altså. Alt jeg holdt på med før virket mindre viktig og jeg ble 100% engasjert i dette produktet, som jeg ga navnet Daylight BC. Jeg reiste til Israel for å starte produksjon av Daylight for salg til Norge.»

«Etter hvert har flere produkter kommet til, med formål å rense kroppen for avfallstoffer, parasitter, virus og sopp, og å tilbakeføre essensielle næringsstoffer, mineraler, vita-

miner og fettsyrer til kroppen. Det finnes mange sykdommer i vår verden i dag. Mange av dem kommer av dårlig kosthold, opphoping av giftstoffer i kroppen pga forurensing, tungmetaller, kjemikalier og medisiner. Løsningen er derfor ikke flere medisiner, men en grundig avgiftning av kroppen og en mer bevisst og sunnere livsstil. Miljøet rundt oss er med tiden blitt mer og mer forurenset. Døgnet rundt får vi i oss giftstoffer. De kommer gjennom luften vi puster inn, vannet vi drikker og jorden der mat dyrkes. De fleste matvarer vi kjøper i butikkene er tilsatt kjemiske stoffer for å masseproduseres, bedre farge og forlenge holdbarheten. Langreist mat har også

mistet mesteparten av næringsstoffene. Dyrene på gården blir fylt med medisiner og veksthormoner, sånn at vi billigst mulig kan få salami og leverpostei på brødskenen.»

«Det er ikke bare det vi putter i munnen vi må være oppmerksom på, huden blir også overlesset med giftstoffer. De finnes i kremer, såper, vaskemidler og parfymer. Giftstoffene blir tatt opp rett gjennom huden og lagret i vevet og i alle kroppens organer. Tennene blir stappet fulle av amalgamplomber som inneholder kvikksølv som er et av verdens farligste giftstoffer. Det fordampes i kroppen og lagres i kroppens vev. Til slutt blir det for stor belastning for kroppen og sykdom oppstår.

Symptomene er mange:

- Muskelsmerter, muskelstivhet, leddsmerter
- Tretthet, utmattelse
- Søvnforstyrrelse
- Oppsvulmethet
- Svakhet
- Svimmelhet
- Nummenhetsfølelse
- Kalde hender og føtter
- Tørre øyne, munn og slimhinner
- Hodepine og migrene
- Problemer i tarmsystemet, urinveiene, luftveiene, lever/galle og hjerte m.m.

Jeg ønsket å gi mennesker produkter som er med på å rense kroppen. Produkter som stimulerer kroppens

egen renselsesprosess og som samtidig styrker kroppens organer og tilfører den rikelig med helsebringende enzymer, vitaminer og mineraler. Samtidig anbefales et kosthold med mest mulig frukt og grønt og rikelig med rent vann, mosjon og frisk luft. Følger du disse rådene har du starten på et nytt og bedre liv.»

Jeg bestemte meg for å prøve noen av Daniels produkter. Nå har jeg brukt dem i litt over en måned, og jeg har tenkt å fortsette. De virker veldig bra for meg!

Hvis du vil vite mer om Daniel Eini's produkter, finner du informasjon på universalhelseprodukter.no

Smerte, demens, kreft og

Av Leo Cashman, oversatt av Anders Brettingen

På tidlig 90-tallet begynte det å dukke opp en gåtefull muskelsykdom omfattende alvorlig muskelsmerte, trøtthet og kognitive sykdommer i den generelle befolkningen, sier filmen «Injecting Aluminum» (Innsprøyting av aluminium). Filmen, som viser aluminium forskeren Christoffer Exley, PhD, så vel som andre forskere og leger, beskriver diverse kilder for aluminium som forårsaker smerte, inflammasjon, sinnsforstyrrelser og andre sykdommer.

Mens dokumentaren peker på antiperspiranter, matvarer og matvareemballasje som hovedeksponeringsmåter, så konsentrerer den seg om bruken av aluminiumsalter som et «hjelpstoff» («adjuvant») i vaksiner som den fremste eksponeringskilden. Exley og andre er bekymret over at aluminiums eksponeringer stort sett er årsaken til Alzheimers demens. Autisme, ADHD og til og med kreft ser ut til å være koplet til aluminium. En tidligere dokumentar, fra 2013, er «The Age of Aluminum». Den reiser tilsvarende helsebekymringer, men viser også akkurat hvor skadelig aluminiums-gruvedrift og -fremstilling er for miljøet og arbeiderne i aluminiumssmelteverkene. Den viser en brasiliansk regnskogssetting hvor gruvedriften av aluminiumsmalmen, aluminiumsoksiden (bauxitten), etterlater store områder av den brasilianske regnskogen helt uten vegetasjon og dekket av giftig avfall. I de omkringliggende samfunnene sitter folket igjen med giftig gruvedriftsavfall som har forurenset drikkevannet og vannet som brukes til matlaging. Aluminiums smelteverk kan skape store mengder forurensninger, som luftbårne fluorid luftforurensninger. Disse kan omfatte hydrogenfluorid, en giftig gass som kan etse glass, og natriumfluorid,

som har vært brukt som rottegift, men som nå brukes som den (giftige) bakteriedrepende bestanddelen i fluortannkremer.

KILDER FOR ALUMINIUM

Aluminium finnes i matvarer som bakepulver, bordsalt, og det siver inn i maten når man bruker aluminiumsfolie, brusbokser, matvareinnpakning og i matvarer som er naturlig høye på aluminium eller som vokser i aluminiumsforurenset jord. Kosmetikk og antiperspirant bidrar enormt til aluminiums eksponeringen. Aluminium finnes i syrenøytraliserende medikamenter, i bufret aspirin og andre medikamenter. Det er mye brukt i drikkevannsbehandlingsfasiliteter, noe som gjør kranvann til en betydelig kilde for mange byer. Men, selvfølgelig, en av de største og skadeligste aluminiums eksponeringene er på grunn av dets utbredte bruk i vaksiner.

ALUMINIUM BRUKT I VAKSINER

Dr. Sherri Tenpenny, DO [Doktor Osteopat], skriver et helt kapittel, kapittel 25, i boken Vaccine Epidemic. Hun forklarer at aluminium brukes som «adjuvant» for å styrke virkningen antigenet (fragmentet av virus eller bakterie) har på immunsystemet. «En adjuvant stimu-

ler immunsystemet på en ikke-spesifikk måte, som fører til utviklingen av høye nivåer av antistoffer», forklarer hun. Mens kroppen kvitter seg med aluminium gjennom nyrene, «er spedbarnets nyrefunksjon ...lav ved fødselen og når ikke full kapasitet før ved ett-års alderen», varsler hun. Dette «kan bidra til en betydelig, ikke-ankjent nevrotoksisitet.» Som eksempler på vaksiner med aluminium nevner hun DTaP, Pevnar, hepatitt A, noen former for Hib, og HPV-vaksiner som Gardasil. Ofte gis flere vaksiner samtidig til spedbarn og et spedbarn kan få så mye som 1,6 mg aluminium i løpet av én dag, noe som langt overskrider dosen anbefalt av FDA (Food and Drug Administration). Dr. Tenpenny foreslår, i all ærlighet, at den smarteste strategien ville være å ikke vaksinere våre barn i det hele tatt, og heller støtte seg til «rent vann, trening, nok søvn, rimelige levekår, rimelig god mat», og et tilstrekkelig nivå med D-vitamin. «Helse kommer ikke gjennom en sprøyte.»

Russell Blaylock, MD, en hjernekirurg, fokuserer på en diskusjon av aluminium som en trussel mot hjerne helse i en del av hans velkjente bok «Health and Nutrition Secrets That Can Save Your Life». Han begynner med å beskrive de mange aluminiumskildene, som gryter, kasseroller, øltønner, matvarer, kranvann og vaksiner. Matvarer som ikke er økologiske kan ha høye nivåer av aluminium som rester fra sprøyting med kryolitt, et insekticid som lages av natrium, aluminium og fluor. Han diskuterer synergien (multipliseringen av de toksiske virkningene) mellom aluminium og kvikksølv, fluor og glutamat. Glutamat, som er svært nevrotoksisk (nervegiftig) i seg selv, finnes i monosodium glutamat (MSG) (sodium er natrium) og flere andre former for glutamat, tilslørt bak mange andre navn på ingredienslisten. Dr. Blaylock legger også frem avgjørende vitenskapelig

Sherry Tenpenni

aluminium

bevis som kopler aluminium med ALS (også kjent som Lou Gehrigs sykdom), Parkinsons og Alzheimers.

IMMUNSYKDOMMER INKLUDERT ASIA

I dag har antatt 55 millioner amerikanere immunsykdommer, som reumatisk artritt, Hashimotos tyreoiditt, lupus, MS og astma. En ledende ekspert på immunsykdommer, Yehuda Shoenfeld, har utgitt forskning på en samling immunsykdommer som nå defineres som et nytt syndrom kalt ASIA. ASIA står for Autoimmun/Inflammatorisk Syndrom Indusert av Adjuvanter. ASIA sykdommer refererer til smertene og immun inflammasjons-sykdommene som kan utvikle seg til det vi har kalt de autoimmune sykdommene over. Shoenfeld og andre ledende forskere peker på aluminium som brukes som adjuvant i vaksiner som den fremste årsaken til ASIA.

SYNERGIEN MED FLUORID

I tidsskriftet Brain Research (Hjerneforskning) 9i 1998, la Robert Isaacson og hans kollegaer fram en rotte-studie som viste at tilstedeværelsen av fluor sterkt øker opptaket av aluminium i hjernen. Helt bestemt, er det slik at aluminium-fluor komplekset etterligner fosfatradikalet, der aluminiumet etterligner fosforet, mens fluoratomene etterligner oksygenatomene. Som resultat krysser aluminium-fluorkomplekset lett over inn i hjernen hvor det ikke hører hjemme. I Isaacson studiet fikk rottene med lav-dose aluminium-fluorkomplekset i vannet alvorlig nyreskade og hjerneskada. Hjernevevet hadde patologier som så ut som det som ses hos pasienter med Alzheimers. Forsker Anna Strunecka, fra den Tsjekiske Republikk har funnet ut at aluminium-fluorkomplekser oppfører seg som «falske budbringere», stimulerer cellulære reseptorer og skaper ødeleggelse i skjoldbruskkjertelen og andre organer.

Christoffer Exley

FORHØYET ALUMINIUM I HJERNEN TIL AUTISTISKE BARN

I en ny vitenskapelig artikkel, nå på vei til å bli publisert [skal være publisert nå], rapporterer Christoffer Exley og hans kollegaer i Storbritannia funn av ekstremt høye nivåer av aluminium i lokasjoner i hjernen til autistiske barn. I ekstraktet av artikkelen rapporterer de at autopsi-studiet av hjernen til autistiske barn viser «noen av de høyeste verdiene for aluminium som i menneskelig hjernevev som non sinne er målt. Aluminiumet «så ut til å være tilstede i mikrogli-aktige celler og andre ikke-nevr-ale celler i hjernebarken, strengvevet, og det den grå og hvite materie. Fremragende til intracellulært aluminium assosiert med ikke-nevr-ale celler var en særskilt observasjon i autisme-hjernevev.» De bemerket at det eneste andre hjernevevet de hadde sett med så høyt nivå av aluminium var hos en 42-år gammel mann med Alzheimers i familien.

AEROSOL SPRAYING

En annen særlig stor kilde til aluminium kommer fra spraying av aerosoliserte metallforbindelser som sprayer fra fly som flyr høyt i himmelen. Slik spraying er noen ganger

synlig som hvite eller grå spor, av og til kalt «chemtrails» for å vektlegge at de er laget av kjemikalier som vanligvis ikke finnes i himmelen, i stedet for vanndamp. Snø-, regn- og jordprøver indikerer generelt at det er aluminiumforbindelser som hovedsakelig er det som aerosol partiklene er laget av. Det finnes også mindre mengder barium og strontium. Hensikten med aerosol-sprayingen er å øke atmosfærens elektriske ledningsevne slik at det kan manipuleres av radiofrekvent (RF) stråling som av og til sendes fra NEXRAD antennene som brukes til atmosfærisk vær-observasjon på tvers av landet. Sprayingen av metallforbindelser legger flere ioner i luften slik at det kan manipuleres av RF stråling for å kontrollere jetstrømmen og værmønstre inkludert stormsystemer. Det militære har utviklet et slikt system for å kunne bruke det som våpen, som kraften av en målrettet orkan, tornado eller andre stormer kan være sammenlignbare i ødeleggelse med en atombombe, men ikke så skitten som en atombombe. Evnen til å avspore stormer som bringer regn og føre til forlenget tørke gir også et slags våpen som kan brukes mot en fiende. Det har vært skrevet et antall bøker og vitenskapelige artikler om aerosol spraying og «geoengineering». Det er ikke plass her til en mer fullstendig diskusjon av det, men en av forfatterne, Dane Wigington, gir et par konsise poeng.¹⁾ Aerosolpartiklene fanger mer varme i nedre atmosfære enn det de reflekterer; slik at sprayingen øker den globale oppvarmingskrisen.²⁾ Systemet forstyrrer planetens hydrologiske sykklus, som resulterer i flommer og tørke.³⁾ Planetenes beskyttende ozonlag ødelegges, som resulterer i mer skadelig ultrafiolett stråling.⁴⁾ Luften vi puster blir forurenset med giftige partikler som forårsaker luftveis- og generelle helseproble-

mer.⁵⁾ Plante- og skogs-døden er årsak til de katastrofale skogbrannene. For mere, se www.GeoengineeringWatch.org.

LØSNINGER

Dr. Russell Blaylock oppfordrer til å unngå all aluminiumseksponering, som det i antiperspiranter (deodoranter), syrenøytraliserende, aluminiums-bokser og -kjøler, springvann og vaksiner. Alle glutamatkilder må unngås, så vel som kvikksølv og fluor, i og med at disse toksinene øker opptaket av aluminium og på grunn av skaden de selv gjør. C-vitamin, naturlig E-vitamin, og tilstrekkelige mengder magnesium er blant de kosttilskudd han anbefaler. Kapittel 5 i boken hans har mer detaljerte forslag. Artikler og bøker fra DAMS gir informasjon om å unngå eksponeringer for fluor, glutamat, så vel som kvikksølv. Christoffer Exley foreslår å drikke mineralvann med høye nivåer av kiseltsyre som en måte å binde aluminium og skille det ut gjennom nyrene. Hvis slikt mineralvann er utilgjengelig eller for dyrt, er daglig kosttilskudd med kiseltsyre lett tilgjengelig. Andre forskere foreslår å bruke diatoméjord, av matkvalitet, til å binde aluminium og tillate dets utskilling.

REFERANSER

Filmene er *The Age of Aluminum* (Aluminiums-alderen), og *Injecting Aluminum* [innsprøyting av alumi-

nium]. Bøkene er *Health and Nutrition Secrets That Can Save Your Life* (Helse og ernærings-hemmeligheter som kan redde ditt liv), av Russell Blaylock, MD, og *Vaccine Epidemic* [Vaksine-epidemi], redigert av Louise Habakus, MA [Master of Arts] og Mary Holland, JD [Judicial Law Doctor], særlig kapittel 25 av Sherri Tenpenny. For å finne forskere som Christoffer Exley eller Yehuda Shoenfeld, gjør et søk på deres navn samt stikkord som aluminium eller ASIA. Dane Wigington sine rapporter om aerosolspraying og mer finnes på websiden hans, GeoengineeringWatch.org. Et 20-siders hefte av Wigington, *Geoengineering: a Chronicle of Indictment* [Geoengineering: en tiltalekronikk], er tilgjengelig fra DAMS.

Oversatt artikkel fra mars 2018 utgivelsen, 2017 utgaven, ©2018, av «DENTAL TRUTH» Dental Amalgam Mercury Solutions (DAMS), oversatt av Anders Brettingen
DAMS, INC
1043 Grand Ave, #317
St Paul, MN 55105, USA
OO-1-651-644-4572
dams@usfamily.net
<http://amalgam.org/>

DAMS er en allmenntilgjengelig («non-profit») organisasjon

DET HAS

www.regnskog.no

Regnskogen gir liv til millioner av mennesker, og kanskje så mye som 80 prosent av landjordas dyre- og plantearter. Likevel blir den ødelagt i et vanvittig tempo. Konsekvensene er katastrofale.

Det har tatt mennesker drøyt 60 år å ødelegge halvparten av det skattekammeret kloden har brukt opp til 100 millioner år å bygge opp. Når regnskogen ødelegges er konsekvensene svært alvorlige og uopprettelige: Unike dyr og planter forsvinner for alltid, mennesker mister hjemmene sine og drives ut i fattigdom, verden blir varmere og været mer ustabilt. Mellom 10 og 15 prosent av verdens klimagassutslipp skjer i forbindelse med avskoging.

DE ÅTTE HOVEDTRUSLENE MOT REGNSKOGEN

GRUVER

Mange regnskogsområder har store forekomster av verdifulle metaller og mineraler som gull, nikkel, bauksitt, kobber og kull.

Gruvedrift er derfor blant de viktigste årsakene til avskoging i mange regnskogland, fordi store områder ryddes for å få tilgang til ressursene som ligger gjemt under bakken.

Gruvedrift og gullgraving forårsaker også andre miljøødeleggelser på grunn av utslipp av kvikksølv og andre miljøgifter som brukes i produksjonen.

OLJE OG GASS

Det er ofte olje- og gasselskaper som starter ødeleggelsen av urørt regnskog. Oljeleting begynner

Gruvedriften av aluminiumsmalm, aluminiumsokside/bauxitt, ødelegger store områder av den brasilianske regnskogen.

TER!

med å bygge adkomstveier og korridorer for seismiske undersøkelser, som så åpner opp for en gradvis ødeleggelse av skogen.

Olje- og gassutvinning kan føre til omfattende forurensning av jordsmønn, vassdrag og luft, med katastrofal virkning på regnskogens økosystem. I tillegg er oljeutvinning i regnskogen svært skadelig for urfolk og andre lokalsamfunns helse og livsgrunnlag.

VANNKRAFTVERK

Vannkraftutbygging ligger på et historisk høyt nivå i Amazonas, og ifølge en ny rapport er mer enn 400 demninger planlagte eller under bygging i Amazonas-bassenget.

Når elver demmes opp, oversvømmes store skogområder og vannføringen i elven endres. Dette får store konsekvenser for både plante- og dyreliv langs elvene og truer overlevelsen til berørte urfolk og andre skogsamfunn.

Demninger i skogsområder slipper også ut store mengder klimagasser etter hvert som den oversvømte vegetasjonen brytes ned.

KJØTTPRODUKSJON

Antall storfe i Amazonas ble tredoblet mellom 1990 og 2008, og dyrene krever enorme landområder for å få nok mat. Brasil er verdens største eksportør av storfekjøtt, og kjøttindustrien er ansvarlig for mellom 61 og 75 prosent av regnskogødeleggelsen i landet.

Det er forventet at produksjonen vil stige med 70 prosent innen 2050 for å dekke det økende kjøttforbruket i verden.

Stadig flere bønder ønsker å starte med kveg, siden det ofte krever liten investering i forhold til den høye avkastningen. Både landjord og arbeidskraft er billig i Brasil, spesielt i de nordlige områdene av landet – hvor også regnskogen står tettest.

TØMMER OG PAPIR

Økende etterspørsel etter papir og tropisk tømmer er en viktig årsak til avskoging, spesielt i Latin-Amerika og Sørøst-Asia. Det er ventet at etterspørselen etter tømmer vil tredobles innen 2050.

Ofte starter ødeleggelsen av skogen ved at bare de mest verdifulle trærne tas ut. Men dette kan i neste omgang føre til massiv ødeleggelse av regnskogen – og til slutt total avskoging.

Mange steder hogges regnskogen for å gi plass til plantaser for hurtigvoksende trær, som eukalyptus eller akasie. Plantasjene ødelegger det naturlige biomangfoldet, legger beslag på store områder og skaper ofte problemer for lokalbefolkningen.

PALMEOLJE

Hvert år blir enorme områder med regnskog hogget og brent for å plante oljepalmer. Dette er den viktigste årsaken til avskoging i Indonesia og Malaysia. Palmeolje er en billig vegetabilsk olje som utvinnes av oljepalmen, og den store etterspørselen etter oljen har gjort den til en viktig eksportvare.

Prognoser anslår at etterspørselen etter palmeolje vil fordobles innen 2020. Indonesia har derfor satt seg som mål å doble sin palmeoljeproduksjon. I Brasil, Papua Ny-Guinea, Den demokratiske republikken Kongo, Ecuador og Paraguay dukker det også stadig opp flere plantaser.

SOYA

Selv om soya ikke dyrkes i stor skala i Amazonas i dag, påvirkes regnskogen av produksjonen i områdene rundt skogen. Både fordi store soyaplantasjer har gjort at storfeprodusenter ser mot regnskogen for nye beiteområder, og fordi elvene fra plantasjene renner inn i regnskogen. Hvis plantasjene bruker mye vann blir elvene mindre og hvis det brukes sprøytemidler kan dette også havne i elva. Begge deler skaper problemer for folk som bor nedstrøms inne i skogen.

Soyadyrking var en av de største truslene mot regnskogen i det sørlige Amazonas fram til 2006, da mange bedrifter innførte et forbud mot å kjøpe soya som var dyrket på nylig avskogede områder i Amazonas. Da avskogingen i brasiliansk Amazonas var på sitt høyeste i 2000, ble det anslått at en fjerdedel skyldtes rydding av arealer for dyrking av soyabønner.

VEIUTBYGGING

Det er anslått at 95 prosent av avskogingen i Amazonas har skjedd innenfor en 5,5 kilometers radius fra veier.

Selv om veiutbygging har en begrenset direkte innvirkning på avskoging, er veier altså effektive døråpnere for lovlig og ulovlig hogst, og mer landbruk og gruvedrift i regnskogen.

Underforbruk av offentlige tann for pasienter som får hjemmesykepleie

Av **Per Waardal**,
spesialrådgiver i Bergen kommune

Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland har avsluttet et forskningsprosjekt om tannhelsetilbudet til pasienter som mottar hjemmesykepleie. Et av funnene er at det fremdeles er et underforbruk for denne pasientgruppen. Forbundet Tenner og Helse har medvirket og fulgt prosjektet over en 3 års periode.

Prosjektet er finansiert av Regionalt Forskningsfond Vestlandet, og er utført av Universitetet i Bergen.

Vi siterer her fra oppsummeringen i rapporten fra prosjektet;

Dette prosjektet hadde som mål å evaluere tannhelsetilbudet til syke, hjemmeboende som har vedtak om hjemmesykepleie. Betingelsene for et godt tannhelsetilbud er at samarbeidet mellom kommunene og de offentlige tannhelsetjenestene fungerer optimalt.

Totalt 418 pasienter fra et distrikt i Bergen kommune fikk tilsendt et tilbudsbrev om gratis tannhelseundersøkelse fra den offentlige tannhelsetjenesten i fylkeskommunen. De mottok dessuten en pose inneholdende en informasjonsbrosjyre, en tannkost, en liten tube tannkrem og en sukkerfri sugetablett. Denne fikk de utlevert av hjemmetjenesten.

Ikke glem tennene

«Tannhelse er en viktig del av den fysiske helsen, og dårlig tannhelse er relatert til økt forekomst av hjerte- og karsykdom, diabetes, kreft og luftveissykdommer. I tillegg kan dårlig tannstatus påvirke tyggefunksjon og tale og bidra til dårlig selvbilde, som igjen kan begrense sosial fungering. I en kvalitativ undersøkelse fra Sverige fortalte pasienter med alvorlig psykisk lidelse om skam over å ha dårlig tannstatus, belastende erfaring fra tannbehandling og vanskeligheter med å følge opp egen tannhygiene.»

«Dårlig tannhelse har vesentlig betydning for alvorlig psykisk syke pasienter, og påvirkningen på selvbilde og livskvalitet må ikke undervurderes. Som helsetjeneste må vi derfor sørge for at tannhelsen undersøkes og følges opp på linje med annen somatisk helse. I tillegg må lovverket justeres slik at de formulerte rettighetene tydeliggjøres, og det må klart og tydelig sikres at nødvendig tannbehandling faktisk gis vederlagsfritt til pasienter med alvorlige psykiske lidelser.»

Teksten er hentet fra Tidsskriftet - DEN NORSKE LEGEFORENING. <https://tidsskriftet.no/2018/11/kronikk/ikke-glem-tennene>

Ni av ti vil ha tann

Mange er også villige til å betale mer skatt for at dette skal bli gjennomført. Dette viser en opinionsundersøkelse utført av Opinion for FriFagbevegelse og Dagsavisen.

Av et representativt utvalg av 1.003 spurte, svarer hele 89 prosent ja på et konkret spørsmål om tannhelse bør bli en del av helse-tilbudet på lik linje med andre helsetjenester. Bare seks prosent sier nei, mens seks prosent svarer vet ikke.

«Tannhelse er et av velferdsstatens største hull. Det er et klart signal om at vi trenger en større satsing på tannhelse. For meg er det et paradoks at tennene blir behandlet helt annerledes enn resten av kroppen av det offentlige. Når den blå-blå regjeringen i tillegg har kuttet i satsingen på tannhelse med nærmere 400 millioner i løpet av sine fem år, går dette dessverre også i feil retning», sier Tellef Inge Mørland, som er

helsetjenester

Etter 1 år viste det seg at 18 % hadde benyttet seg av tilbudet.

Selv om mange trolig oppsøker egen privat tannlege, indikerer funnene at det foreligger et betydelig underforbruk, særlig på bakgrunn av de betydelige helsemessige konsekvensene manglende tannhelsekontakt kan utløse.

Gruppe C-2 inneholder i det alt vesentligste skrøpelige pasienter. Mange vil ha problemer med å nyttiggjøre seg et tradisjonelt tannhelse-tilbud på tannklinikk. Et oppsøkende tilbud slik fylkeskommunen etter tannhelsetjenesteloven forplikter seg til, vil være mer hensiktsmessig. Et oppsøkende tilbud bør vektlegge forebyggende behandling.

Funnene viser at Tannhelsetjenesten i Hordaland har gjort en innsats for å forsøke å nå denne gruppen med sitt tilbud, men kommunen må på vegne av sine pasienter tilrettelegge for at disse kan nyttiggjøre seg av tilbudet. Dersom kommunene virkelig ønsker å imøtekomme denne utsatte gruppens betydelige tannhelsemessige utfordringer, må de i større grad etterspørre og nyttiggjøre seg tilbudet fra den offentlige tannhelsetjenesten."

Utviklingssenteret vil sammen med de involverte i prosjektet informere videre om disse resultatene i aktuelle fora, og arbeide for forbedring av tannhelsetilbudet til denne pasientgruppen.

behandling inn i det offentlige helsetilbudet

Arbeiderpartiets tannhelsepolitiske talsperson. «Denne undersøkelsen bekrefter at folk er opptatt av å tette dette hullet», sier han til FriFagbevegelse.

Også Audun Lysbakken fra SV er klar i sin tale. «Det er helt klart at tennene må regnes som en del av kroppen. SV har foreslått penger til dette i vårt alternative budsjett hvert år, men blir stemt ned. Dette vil koste penger, men vi får ikke rettferdige helsetjenester før vi får gjort noe med dette hullet i helsevesenet.»

Også Rødt-leder Bjørnar Moxnes mener det gir et stort hull i velferdssamfunnet at tennene ikke behandles som en del av kroppen.

Sveinung Stensland, som er stortingsrepresentant for Høyre, påpeker at tannhelse allerede er en del av det offentlige tannhelsetilbudet. «Vi har gjennomgående god tannhelse i Norge sammenlignet med resten av Europa. Vi ser også at det er nær sammenheng mellom det å ta

vare på egne tenner og ha god tannhelse. Vi mener derfor det er riktigere å videreføre dagens system. Men samtidig må vi sikre oss at de som har sykdomsårsaker som fører til store sykdomsutgifter, og de som av ulike årsaker ikke er i stand til å ta vare på tennene sine, skal få bedre skjermingsordninger enn i dag.»

Åshild Bruun-Gundersen i helsefraksjonen til Fremskrittspartiet mener sykdom i munnhulen må ses på som en ordinær diagnose og vil derfor ha bedre refusjonsordninger for dette. Ellers ligger fokus på å styrke tannhelsetilbudet til eldre, og å bedre oppfølgingen av eldre som har hjemmesykepleie eller som bor i sykehjem.

<https://www.dagsavisen.no/innenriks/ni-av-ti-vil-ha-tannhelse-inn-i-det-offentlige-helsetilbudet-1.1221571>

det vonde skal du skrive i snø – det gode skal du

Av Marit Grendstad

Det sitter i bakhodet mitt, og ja – kanskje også i hjertet nå. Hold fast på det gode. La det gode bli husket.

Når våren kommer så smelter snøen, den iskalde vinden forvandles til vårsolas varme stråler som smelter snøen, og før den siste snøen og isen er smeltet

kommer vårsolas blomst opp – hestehoven – Tussilago farfara. For et flott navn!

Hvilket navn har du gitt deg selv, der du føler deg nedfrosset og enda ikke ser vårsolas myke stråler. Hvilket navn har du gitt deg selv og din vei gjennom livet? Hva har du hamret i fjell?

#metoo kampanjen har gitt riktig fokus til en

Marit Grendstad har fokus på hvor viktig det er å kunne hente energi fra sine omgivelser, men like fullt ha fokus på helheten og det gode samspillet mellom deg og dine omgivelser - det å kunne Leve I Medvind - som hun kaller det. (www.leveimedvind.no).

hamre i fjell

ubalanse og urettferdighet som har fått pågå i mange år. Fokus har i mange fora vært satt på de som har vært ofre for slike overgrep. Ordet offer har nå blitt erstattet av ordet: Survivors - vi som har overlevd. Det er det ordet jeg vil hamre i stein. Seierherre i eget liv - Leve for å Leve.

Nå når vi snart har vintersolverv og sola snur - det er

den gladeste tida for meg. Sola snur og vi går mot lysere tider. Det er det jeg har hamret i stein for meg selv. Uansett hvor mye is og kulde, - det varer ikke evig.

Veien ligger åpen for at det "umulige" er mulig og at det å leve godt skal være en sannhet uten modifikasjoner. God vår!

Sentralstyret 2018

Leder

Dag Einar Liland
Totlandsvegen 365
5226 Nesttun
Tlf 950 38 029 / 55 10 29 28

Nestleder

Åse Kjelby
Nesjane 28, 5986 Hosteland
Tlf 99 60 96 94

Sekretær

Helene Freilem Klingberg
Thurmannsgt. 10 B
0461 Oslo
Tlf 22 87 09 28 / 99 58 09 25

Kasserer

John Andreas Pandur
Tårnbyen 105
2013 Skjetten
Tlf 480 58 655 / 63 84 03 08

Styremedlem

Rita Zahl
Edderdunsveien 181, 9013 Tromsø
Mobil 938 71 825

Varamedlemmer til sentralstyret

1. Toril Sonja Gravdal
2. Olga Eliassen

Foreninger i Norden:

Sverige

Tandvårdsskedeförbundet
Bellmansgatan 30, 1 trappa
11847 Stockholm
Tlf.: 0046 08-4289242
E-post: info@tf.nu
Internet: www.tf.nu

Danmark:

Foreningen mot Skadeligt Dentalmateriale

c/o Trine Jørgensen
Stævnens 122
DK-3070 Snekersten
Tlf./fax: 0045 3539 1560

Finland

Föreningen for Tandpatienter i Finland rf

PB 213
SF-00121 Helsingfors
Tlf.: 00358 9 55 66 25

Medlemskap i Forbundet Tenner og Helse koster per år:

- Hovedmedlem, kr. 275,-
- Husstandsmedlem, kr. 100,-

Medlemsavgiften gjelder for ett kalenderår.

Innbetaling merkes "nytt medlem", hvilket fylke du er bosatt i, skriv tydelig ditt navn og adresse og send til:

Forbundet Tenner og helse

Postboks 114 Nesttun
5852 Bergen
Tel 994 22 345
E-post: post2@tennerog helse.no
Internet: www.tenneroghelse.no
Kontonummer: 7874 06 46620

Valgkomiteen

Bjørn Borch, Eilert Mathias Eilertsen og Arve Austgulen.

Foreningen for el-overfølsomme

www.felo.no

Telefon 33 48 13 00
Telefontid tirsdager
kl 10-12 og 15-17

ANNONSERE I TENNER & HELSE?

Kontakt oss!
bjorn.borch@gmail.com

Priser:
Helside 3000 kr inkl. mva
Halvside 1500 kr inkl. mva

Tenner&helse

Nr. 4 - 2018
24. årgang - Grunnlagt 1994

REDAKTØR: Toril Sonja Gravdal
Tel 413 23 943 torilsg@gmail.com

UTGIVER:
Forbundet Tenner og Helse

ADRESSE:
Post sendes til: Pb 114 Nesttun, 5852 Bergen
Tel 994 22 345
post2@tenneroghelse.no
www.tenneroghelse.no

POST TIL REDAKSJONEN SENDES TIL:
torilsg@gmail.com
eller Toril Sonja Gravdal
Kirkedrudla 6e, 1339 Vøyenenga

ANNONSER:
bjorn.borch@gmail.com

REDAKSJONKOMITÉ:
Helene Freilem Klingberg hele-kl@online.no
Oddvar Juklestad oddvarjuklestad@hotmail.com

Tenner & helse kommer ut med 4 nummer pr år.
Signerte artikler står for forfatterens egne
synspunkter, og er ikke nødvendigvis i samsvar
med redaksjonens syn.

NESTE UTGAVE:
Mars 2019. Stoff innlevering: 15. februar

DESIGN:
punkt&prikke punktpricke@me.com

FORMIDLING:
2punktAS

TRYKK:
RK Grafisk AS

Opplag 2000
ISSN 0805-9039

- Forbundet Tenner og Helse tar ikke ansvar for
produkter eller tjenester annonsert i bladet.

FORSIDEFOTO:
Jan Gravdal

Kontaktpersoner

Fylke	Navn	Adresse	Telefon	Tid
Akershus/Oslo	John Pandur (telefonvakt)	Tårnbyvn 105 2013 Skjetten	63 84 03 08	18.00 - 21.00
Møre og Romsdal	Anne-Margrethe Holte (fylkeskontakt)	Torebakken 4 6010 Ålesund	40 09 58 36	

HUSK!

For at vi skal motta driftsstøtte for deg, må vi vite hvilket år du er født i. Dette er et krav fra departementet. Dersom du ikke har sendt dette til oss allerede, håper vi at du kan gjøre dette så snart som mulig.

Forbundet Tenner og Helse
Pb 114 Nesttun, 5852 Bergen
Tel 994 22 345
post2@tenneroghelse.no

FTH er medlem av
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, FFO

Likemenn i Forbundet Tenner og helse

Akershus/Oslo:

John Andreas Pandur - Generelt likemannsarbeid
Tårnebyvn 105, 2013 Skjetten, tlf: 480 58 655

Hedmark:

Aase Storjordet Drange - Generelt likemannsarbeid
Moensvingen 11, 2450 Trysil, tlf.: 62 45 03 83

Bergen/Hordaland:

Dag Einar Liland - Generelt likemannsarbeid
Totlandsvegen 365, 5226 Nesttun, tlf: 950 38 029

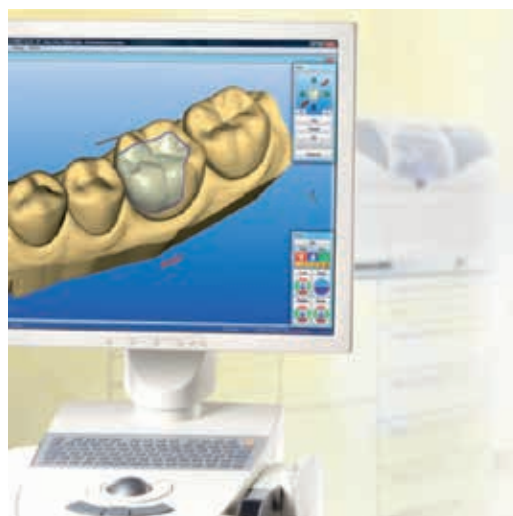
Invester i livskvalitet!

Å le hjertelig og uanstrengt i godt lag. Å vise tennene når du smiler. Å være sikker på at egen helse er ivaretatt. Enkle gleder som er en selvfølge for de fleste, men ikke for alle.

Tungmetaller fra amalgamfyllinger lekker ut og kan gi nedsatt helse og livskvalitet. Bakterier og giftstoffer fra rotfylte eller døde tenner har store allmennmedisinske risikoer, som f.eks hjerte/hjerne infarkt, drypp og diabetes.

Vår klinikk har spesialisert seg på flere områder:

- Amalgamfjerning – effektiv og optimal beskyttelse mot tungmetallbelastning under utskiftning blant annet ved hjelp av friskluftmaske.
- Rehabilitering ved hjelp av porselensfyllinger, innlegg og kroner ferdigstilt i samme seanse med Cerec teknologien.
- Fjerning av infiserte tenner.
- Rehabilitering av tapte tenner ved hjelp av kjevebensforankrede implantater i titan.

Opitz
Tannhelsesenter

Smålonane 2, 5353 Straume
Tlf: 56335750 Fax: 56335751
Mail: post@opitztannhelsesenter.no
Web: www.opitztannhelsesenter.no